

En misjonerende folkekirke

Av Berit Nøst Dale

Kirkemøtet i Kristiansand, april 2013

Jeg har fått en utfordring til å dele mine tanker om Den norske kirke som misjonerende folkekirke, med undertittel Folkekirkens grenser.

Del av den verdensvide kirke

Internasjonal misjon og lokalt menighetsarbeid er for meg bare to sider av det ene oppdraget vi har som kirke. La meg først ta dere med en tur til Nepal:

Vi er en gjeng nordmenn på trekking i Anapurnafjellene i Nepal i 2008, en fantastisk opplevelse i en utrolig natur i Himalaya. I kilometerlange trapper, på en del av Silkeveien til Kina, vandrer vi også gjennom små fjellandsbyer. I det vi passerer en liten kirke, anno 1998 på veggen, strømmer folk ut etter en gudstjeneste. Vi snur og gir oss til kjenne som kirkefolk fra Norge på tur - og blir overstrømmende invitert inn, de vil be for oss, alle på en gang, i et språk vi ikke forstår. Men vi kjenner vi har den samme ånd. Vi synger for dem som takk, firstemt, vi har uten å vite det forberedt oss på dette møtet. Og en av våre prester lyser velsignelsen, på norsk, i shorts og singlet, ikke akkurat kirkekledd, over en gruppe nepaler som ikke forstår, men likevel forstår. Vi er ett – i Kristus. Vi tilhører den samme, verdensvide kirke.

Denne lille forsamlingen er en frukt av misjon, ikke ved vanlige misjonærer, misjon var forbudt i Nepal inntil nylig. Men United Mission to Nepal har drevet teltmakermisjon i landet i 75 år, der HimalPartner, en av våre SMM-organisasjoner er med. Kirken i Nepal har på 50 år vokst fra noen få medlemmer til en million kristne i dag, i et land med 25 millioner innbyggere. De er en minoritet i landet, men kirken vokser raskt.

Vel tilbake til den norske kirkevirkeligheten har vi med oss erkjennelsen at kirken er noe langt større enn den norske folkekirke; den er overnasjonal og kan ikke forankres bare i det norske. Kirken vil alltid være større – men først og fremst noe annet – enn, et folkefelleskap.

Den kjente forfatter og apologet C.S. Lewis sier: «Det er noe i enhver menighet som før eller siden arbeider mot selve hensikten til at den ble dannet. Så vi må streve hardt, ved Guds nåde, for å bevare fokus på det oppdrag som Kristus opprinnelig gav til menigheten»¹.

---

¹ | Allan Hirsch (2006) The forgotten ways: Revitalizing the missional church

Hele frelseshistorien forteller at Gud vil misjon, for Han vil at ingen skal gå fortapt, (1. Tim.2.4). Vi skal gå og fortelle, og gjøre folkeslag til disipler, til etterfølgere. «*Det står skrevet: Messias skal lide og stå opp fra de døde tredje dag, og i hans navn skal omvendelse og tilgivelse for syndene forkynnes for alle folkeslag; dere skal begynne i Jerusalem. Dere er vitner om dette*» skriver Lukas i kapittel 24 – og ”*like til jordens ender*”, fortsetter han i Apostelgjerningene 1. 8.

Menighetene som samles til gudstjeneste i Norge og rundt omkring i hele verden, er både en frukt av og en del av den misjonerende kirke. Den ble til for at misjon skulle kunne skje. Misjon har altså ikke bare med misjonærer og geografi å gjøre, men med selve *det å være kirke*.

En av utfordringene som ligger foran oss, er derfor å hjelpe folkekirken vår, som har vært vant til å se sin plass og berettigelse i lys av en nokså homogen kristen kultur, til å forstå sin misjonsoppgave i et flerkulturelt samfunn, som er dagens situasjon; der verdier og livssyn sidestilles i pluralismens navn, der ingen har monopol på sannheten. Valget står mellom å finne en vei å leve som kristen kirke i en etter-kristen kultur - ja, jeg tror vi kan kalle den det, eller å bli tankemessig og verdimesig oppslukt av det samfunnet vi lever i. Det siste er veien mot kirkens utvanning og utvisking, det første kan være en smalere vei mot en ny kristen identitet i et pluralistisk samfunn.

Fordi det ligger i selve kirkebegrepet at den er kalt ut av noe annet, *ek-klesia*, kan den per definisjon ikke være grenseløs. Den kan være grenseløst inkluderende, men ikke på en måte som visker ut den betydningen kirkebegrepet har i Det nye testamentet. Det er en grense eller sårskant et sted mellom kirken og det upresise ordet «folket» - i vårt samfunn.

En misjonerende kirke i et flerkulturelt samfunn

En kristen kirke kan altså ikke på paternalistisk vis hevde at et helt folk tilhører kirken. Are Kalvø har også undersøkt folkekirkesaken og avgjort på en enkel måte at folket ikke vil ha denne folkekirken, i alle fall ikke grunnlovfestet i den nye grunnloven som han prøver å lage gjennom sitt NRK-program. Det er en folkekirke uten folk, nesten i alle fall, en søndag formiddag, i følge samme Kalvø. Og han har vel mye rett i det, selv om all kirkelig aktivitet selvfølgelig ikke skjer søndag formiddag.

Sist søndag var det fullt hus i min kirke på en “Sprell levende”- gudstjeneste, det utgjør knappe 3 % av kirkemedlemmene, noen flere var i andre menigheter i samme område. Vi må innse at avstanden mellom de gudstjenestefeirende og de kanskje 70 % som gjerne vil ha en kirketilhørighet, er skrikende i vår folkekirkevirkelighet. I Europa ellers vet vi at millioner

av mennesker hvert år forlater sin kirketilhørighet for å gå ut i en kirkeløs tilværelse. Fortsatt blir 77 % av barna døpt i vår kirke, så tilhørigheten til kirken som institusjon og "livsgarantist" er fortsatt stor hos oss. Men situasjonen forandrer seg raskt, som vi har sett av statistikken.

Som kirke opplever vi en gradvis marginalisering i samfunnet, selv med bedre omdømmetall. Men som påpekt her på fredag, er det en spenning mellom det at vi får en slags omdømmekreditt for at vi ikke er misjonerende og vår egen selvforståelse om at det er nettopp det vi skal være!

Det er klassiske misjonsutfordringer vi står overfor i Norge i dag, slik vi kjenner det fra internasjonal misjon gjennom årtier. Denne realiteten utfordrer oss til å gå inn i situasjonen med den misjonerende kirkes identitet. Hele folket vil kanskje ikke ha denne kirken, det har Kalvø rett i, men kirken kan ikke slutte å bry seg om og ønske å være til for folket.

Hvordan kan våre menigheter fornyes med en Kristus-glede som smitter?

Misjonen er avhengig av de brennende hjertene; det er her energien, visjonene, givergleden og overgivelsen kommer fra. Og dette må få lov å komme til uttrykk i menighetene. Utfordringen er at menighetene i folkekirken identifiserer seg med misjonsoppdraget på en eller annen måte, lokalt og globalt.

Da er det godt at vi har *misjonsorganisasjonene*, de 7 i SMM - Samarbeid Menighet Misjon - og de andre, med sine ulike profiler. Som møtested mellom folkekirken og organisasjonene fungerer dette stort sett bra. Ordningene med misjonskonsulenter må også omtales positivt.

Likedan er konseptet med *vennskapsmenigheter* i andre land og *adopsjon av misjonsprosjekter* viktig og fremtidsrettet. Det bør være en utveksling mellom vennskapsmenigheter og utreise til prosjekter, slik at det i menigheten kan være folk som har opplevd andre kirker på innsida og som kan fortelle. Jeg tror nemlig folkekirken vår trenger den gløden som mange kirker i Afrika og Asia har, og som vi opplevde i Nepal bl.a. De våger å tale så direkte om Jesus. De utfordrer til overgivelse, tydeligere enn det vi vanligvis gjør. De har en gudstjenesteglede som inspirerer. Impulser utenfra, fra medkristne i andre deler av den verdensvide kirke, utvider horisonten og lar oss se at vi er mange, at vi er ett og at vi har det samme oppdraget.

"En menighet uten misjon er som et hus uten vindu!" sies det. En menighet blir "innkrøkt i seg selv" om den ikke åpner seg mot verden utenfor. Den vil etter hvert miste vitalitet og gå tom. Uten misjonsaspektet er det en fare at en blir preget av tanker som for eksempel at "en ikke må invadere andres liv, ikke drive kulturimperialisme, la andre mennesker få leve i fred med sin egen tro etc.". Men vi skal misjonere med stor respekt for andres tro, selvsagt.

Når det er sagt, er likevel den første misjonsoppgaven for vår folkekirke *trosopplæring av de døpte*. Noen reagerer kanskje på at jeg kaller det en misjonsoppgave. Er det en språklig

selvmotsigelse her? Er det en nedvurdering av døpte medlemmer at de også er et mål for vår misjon? Til det vil jeg svare: Bare hvis vi ikke tar inn over oss at dåpsforpliktelsen bare i liten grad følges opp. Å si det er sosiologisk og statistisk uangripelig. Kirken lærer også noe annet om dåpen enn det som ofte er foreldres motivasjon for å la barna døpe, slik vi finner det uttrykt på nettsida vår kirken.no i dag – med nydelig grafikk forresten. Dåp er eneste medlemskriterium. Men uten at resten av dåpsbefalingen, misjonsbefalingen, naturlig følger etter, med opplæring i troen – disippelgjøring –, har vi som kirke ikke fullført oppdraget. Derfor må vi som folkekirke hele tiden reflektere over vår dåpspraksis, ikke minst oppfølgingen av de døpte. Så vi har et stort misjonsoppdrag *innen* folkekirken.

Dette har selvfølgelig alltid vært folkekirkens ansvar. Men siden 1969, da kristendomsfaget ikke lenger skulle være kirkens forlengede arm i skolen, har kirken hatt eneansvar for opplæringen. Kristendoms-kunnskap har også blitt minimalisert i skolens religionsfag, RLE, der det uansett ikke skal drives opplæring til tro, bare gis kunnskap om tro. Derfor er det et veldig viktig arbeid som gjøres i søndagsskolen, og i opplæringen for de ulike årskullene og ikke minst i konfirmantarbeidet. All ære til dem som arbeider med barn og unge i vår kirke! Et vedtak i forrige kirkemøte sier at: *«Alle døpte er kalt til å vitne om, og dele sin tro i hverdagen. Med frimodighet og respekt for andre mennesker skal menighetens trosopplæring og gudstjenesteliv utruste de døpte til dette som en del av menighetens misjonsarbeid»*.(1.b)

Andre misjonerende tiltak i menighetene er Alphakurs, invitasjon til ulike gruppefellesskap, konfirmantforeldresamlinger, ulike gudstjenesteformer, til ulike tider, på ulike steder etc.

I dag er det en økende bevissthet om at *menighetsutvikling og menighetsplanting* er særlige uttrykk for misjon i dag. Menighetsutvikling er et målrettet arbeid for å sette menigheten bedre i stand til å være det den er kalt til å være, og å gjøre det den er kalt til å gjøre. Vi har flere aktører med på laget i dette arbeidet.

Det vil alltid være en spenning mellom kirken som institusjon og kirken som fornyelsesbevegelse. Men det kan være en positiv spenning. Nye menighetsdannelser synes å være en av de fornyelsesbevegelsene som strømmer gjennom vår kirke i vår tid. Denne trenden er et uttrykk for den misjonerende folkekirke som vi må gi rom for, selv om det kan oppleves smertefullt når noen går ut for å danne nye menigheter.

Oppsummerende er

misjon – lokalt og globalt – er et oppdrag om å nå de som ikke kjenner Gud, med budskapet om hans grenseløse kjærlighet. Det er et uttrykk for kirkens identitet og egenart, som ikke kan byttes ut eller revideres, men som må konkretiseres i den tiden vi lever i. Og den vil alltid bli møtt med enten likegyldighet, motstand eller takk og tro.

For å sitere C.S. Lewis igjen: «.. *vi må streve hardt, ved Guds nåde, for å bevare fokus på det oppdrag som Kristus opprinnelig gav til menigheten*”.